

Budapest, 1882. December 3.

45. – 46. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLEJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL:
Váci-utca 3. szám, a „HARMONIA“ tarsulat
zeneműkereskedése.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50. kr.

Felekiné-Munkácsy Flóra.

Munkácsy Flóra, a par excellence magyar színművésznő, — ki hinné, mikor magyar szerepben játszani látja? — Németországból beköltözött wolfenbütteli családból származott. Nagyatyja osztrák alezredes volt s mint ilyen nyugalomba vonulván, Munkácson telepedett le. Itt született fia Gaidler Pál már magyar fiú volt, sőt mi több, magyar színészsé lett s családi neve mellé fölvevé a Munkácsi nevet s e név alatt lett az akkori vidéki színészet egyik legjelesebb tagjává. Nőül is színésznőt vett, Mészáros Annát, ki szintén érdemes papnője volt a magyar Tháliának s örömeit látta a közönség mindenütt. Flóra tehát már születésénél fogva is színésznőnek lön praedesztinálva, s már mint kis gyermeknek alkalma nyílt megismerkednie a festett falak világával.

De nemcsak a sors véletlene, a múzsa csókja is művésznővé avatta. A testi báj és arcszépség ritka mértéke, a véralkat heve, az érzelmek élénk kifejezésére, eleven és gyors fölfogás s szerencsés kifejezés hanggal, szóval, mozdulattal — mind ez a legszebb összhangban már korán mutatkozott nála. Serdülő leányka korában már jelentékeny sikerrel játszott elsőrendű naiv szerepeket és pedig a vidék legelső pontjain, mint Aradon, Nagyváradon, stb. Szüléi, büszkén leányuk tehetségére s bizva szép jövőjében, további kiképztetése végett egy bécsi nevelő-intézetbe adták.

Itt a növendékek többször tartottak műkedvelő előadásokat, természetesen német nyelven s azokon a kis Flóra anyyira kitűnt, hogy min-

denki fényes jövőt jóslott neki a — német színi pályán. De Munkácsy Flóra testtel-lélekkel magyar leány volt, szíve ide húzta ehhez a kis hazához, melynek minden tehetséges gyermekére oly nagy, oly igen nagy szüksége van.

És haza jött inkább. A magyar vándor Tháliának lett híve, a míg végre eljutott a nemzeti színházhoz oly időben a mikor azt csak tagjainak önmegtartóztatásig menő lelkesedése tartotta fenn, csekély fizetésre, nyolc forintra.

Itt fokról-fokra haladva, fejlődve 1858-ban nejevé lőn Feleki Miklósnak, s ettől kezdve a derék művészpár nemcsak állandó tagja az országnak ez első műintézetének, de egyuttal büszkesége is, mely az összekötő kapcsolatot képezi a magyar színpad nagy hőszíneivel s az összejáték tekintetében azokat is fölülmuló újabb színi nemzedék között.

Felekiné a nagy minták mellett gyorsan emelkedett a színi pályán. Julia, Desdemona, Ophelia, Stuart Mária csakhamar állandó szerepeivé lettek s rövid időn övéi lettek az első szerelmes szerepek. A tragikai erőteljessége hiányzott ugyan nála, de nem a képesség a mélyen megindító, érzelmes játékokra, melyben szerencsésen tudta párosítani az igaz becsületet a megnyerő kellemmel. A régebbi francia írók romantikus színezetű drámáiban is szép szerepköre nyílott s a »Jean Paul« című darabban Margit szerepében magát a szerzőt az öreg Dumast is elragadta, ki rendkívül elismerő módon ismertette játékát a francia közönség előtt. Már az újabb francia termékek női alakjai nem feleltek meg annyira művészi temperamentumának; de, a mi legfőbb dicsősége, annál inkább érvényesült tehetsége a magyar színművekben, kivált a középfajú drámákban és vígjátékokban, melyeknek magyaros zamatát elragadó bájjal tudta kifejezni. Szigligeti történelmi darabjaiban is, mondhatni, övé volt az első szerepkör, az érdemes írónak alig van műve melyben kiváló szerepet ne szánt volna Felekinének.

Az utóbbi években Felekiné a szerelmes szerepkörből az anyahősnő szerepkörébe »játszta át magát« — hogy színpadi szóval éljünk. Nem azért, mintha az idők nyoma észrevehetőleg meglátszott volna színi alkotásain; mert a kedves szeretetreméltóságot most is csak úgy tudja a színpadra varázsolni mint évek előtt. Őt a művészi okosság bírta ez elhatározásra, mely megelőzi s nem várja be az idők intelmét. S az eredmény megmutatta, hogy helyesen cselekedett. Mert midőn Szigligeti »Trónkereső«-jében, mint Predszlava ősz hajjal jelent meg a színpadon: oly sikert aratott, mely semmivel sem engedett leghatásosabb fiatal szerepei sikerreinek.

Hosszú sorozat kerülne ki abból, ha mind ide akarnók iktatni azo-

kat a szerepeket, melyekben a közönséget elbájolnia sikerült. Volt egy idő, a mikor nélküle alig volt képzelhető vonzó előadás. A nemzeti színháznak aligha van egy tagja is, ki többször s több elsőrendű szerepben lépett volna föl, mint Felekiné. Szerepkörét nehéz is volna egész teljességben meghatározni. Csakis hozzávetőleg s inkább fejlődésének jelzése kedvéért iktatjuk ide néhány jelentékenyebb szerepét, melyekben mindig feledhetetlen lesz azok előtt kiknek művészetében gyönyörködni alkalma volt. Ilyenek voltak:

A »Tündérújjak«-ban és »Szerencse gyermeké«-ben Hermance, »Egy szegény ifjú történeté«-ben és »Jean Paul«-ban Margit, »Völgy lilomá«-ban Henriette, »Lecouvreur Adrienne«-ben a címszerep, a »Benoiton család«-ban Márta, a »Társaságból«-ban Magda »Báró és Bankár«-ban Adél, »Essex«-ben Ruttland grófné, »Stuart Mária«-ban a címszerep, »Romeo és Juliá«-ban Julia, »Hamlet«-ban Ofélia, »Bánkbán«-ban Melinda, »IV. László«-ban Ayda, »Lelencz«-ben Julcsa, »Valéria«-ban a címszerep, a »Trónkereső«-ben Borics neje, majd később Predszlava, »A király házasodik«-ban Erzsébet a »Fény árnyai«-ban a főszerep, »Közönyt közönynyel« Donna Diana, a »Nőuralom«-ban Ilon, »Halottak emléké«-ben Ottilia. Ide jegyezhetnénk még akár tizennyi nagy szerepet, de ez is elegendő annak megítélésére, mily előkelő helyet töltött be az ünnepezt művésznő a nemzeti színház repertoírjában s mennyire megérdemli, hogy ma, midőn rendes tagságának huszonöt éves jubileumát üli, a magyar színművészet minden barátja osztozzék az általános óhajtásban, hogy még soká, igen soká gyönyörködhessünk művészetében.

Zenészetű mizériák a vidéken.

II.

Bárki is a zenemesterek közül, akik bizonyos rendszert követnek, tapasztalhatta azt, hogy, amidőn a szülők meggyőzve a jobb által kivívott eredmények kézzelfoghatóságától, sok ingadozás után végre is ilyen mestert szólítanak fel gyermekök zene-óráinak folytatására és megvizsgálja új tanítványát, csakhamar észreveendi, miszerint: annak igényei a műdarabokat illetőleg, annyira fel vannak csigázva, hogy jó időbe kerül, míg mesterünk meggyőződheteti tanítványát ezen az ő technikáját s képzettségét jóval túlhaladó nehéz művek leendő mellőzéséről s nélkülözhetőségéről; míg legalább elhitetheti vele, hogy, nemhogy holmi Tecla Badar (!) uzeska-féle szalondarabokat (?) játszhatik, hanem a kéztartás is rossz, annál inkább a hangütet, az ujjrakás, az ütenytartás, hát még az árnyékolás, a dinamikai jelek pontos követése s a darab helyes felfogása

szerint és a pedálnak éktelen és izléstelen használata! Erről jobb is hallgatnunk!

Tehát kénytelen nem mást, mint ama kellemetlenül hangzó ítéletet kimondani a lelkiismeretes mester, hogy az idő, fáradtság és pénz teljesen kárba veszett, bármily mérvben fordították is e tényezőket a zongoratanulásra; és következésképp kénytelen azon még keményebben hangzó határozatot hozni mesterünk, miszerint: ha a t. c. szülők gyermekek vagy gyámoltjuk zenei képeztetését biztos alapra fektetni s így határozott eredményt várni akarnak, újból s elülről kell kezdeni a tanulást!

Tessék már most elképzelni ezen zuhanyszerű hatást, melyet az, úgy a t. c. szülőkre, mint állítólag nagy reményekre jogosító (?) gyermekükre gyakorol!

És saját tapasztalataim után szólva, nem egy szüle volt már efféle keßerü kiábrándításnak kitéve.

Nem volna eszerint célravezetőbb, ha kezdettől fogva olyan mester kezébe tennék le reményeiket, aki a művészet úgy szent, mint aestheticai célját szem előtt tartva, hivatásától áthatottan — jóllehet talán lassabban haladva — de biztos úton vezetni növendékét, akinek az acceptiója következtében sem a drága idő, sem a reá fordított fáradtság s a még drágább pénz nem lesz hiában, mintegy az ablakon kidobva?

Valóban, elég fontos dolgok ezek a meggondolásra, melyeket nem tudunk eléggé figyelmőkbe ajánlani a gyermekeiket zeneileg is nevelni szándékozó szülőknek.

Aztán, hogy afféle kontárok uralják a tért, ennek oka nemcsak olcsóságokban, hanem abban is rejlik, hogy nem átallanak házról-házra járni, magukat klavirmajsterködésre felajánlandók!

Természetes, hogy aztán nem egy szüle, csak azért, hogy alkalmatlan tolakodásaiktól a jövőben mentt legyen akarla, nem akarva, átadja gyermekét e szellemrontó proletároknak, meg nem gondolva azt, hogy mit s mennyit tett ilyenénkép kockára.

Most még ne resteljük csak odavetőleg is felszámítani, hogy 2—3 zenemester egy-egy városban mennyi megkeresett pénzértéket — hogy úgy szóljunk — képvisel.

Van pl. mindenkinek öt háza a melyek mindenikéről, tegyük fel, 10 frtnyi havidíjat kap. Az ötven forint. Három zenemester zsebébe e szerint, középárban számítva, havonkint 150, s évenkint mintegy 1800 frtos összeg foly be. Nem is tekintve e mellett azt, hogy ez még úgyszint minimuma jóformán a szülők által zenetanításra szánt összegnek. Ha mármost ezen összeg nem kárba veszett kiadás, jó!

Hanem épen az a szomorú állapot forog fenn, hogy csak egy-egy város szán legalább ilyen összeget zenetanításra, még pedig céltalanul; hát e szerint, ha e dologról csak felületes statisztikai adatokat szerezhetenénk magunknak, hány városában az országnak lesz 1500—1800 vagy 2000 frt is célttévesztve kiadva, és ha ez összegeket összeadnók, miféle tekintélyes évenkénti az ablakon kidobott összegre bukkannánk?

Kérdjük ennél fogva, nem lenne-e célravezetőbb egy kellő szakképzettséggel bíró egyén meghívása, akit ez említett havonkénti 150 frtnyi kereset kielégítene s akinek ez kellő existenciát nyújtana, ellátván zeneleckékkel a város valamennyi tanulni vágyó gyermekét?

Mindezekhez még amaz óhajomat kell hogy hozzátegyem, miszerint: vajha csakis zenedékben vagy zeneakadémiában képzett egyént hívná meg egyes városok közönsége, amint hogy e szerencsés intézkedés itt-ott hazánkban is észlelhető már; ahol pedig ilyen van, okvetlenül azt alkalmazná a zene-órák adására, nem csábítatva el magát egynémely új jövevény sokat ígérő önfelajánlásáról, amennyiben, valljuk meg, az ujdonságoknak az emberekben is kedvelői vagyunk, — mert csakis a kontár-zenészek mellőzésével s így felelhetne meg vidéki városaink zenei élete s általán a jövő nemzedék zenei nevelése a többi közt Schumann R. ama szellemes mondatának, hogy: »Die Gesetze der Moral, sind auch die der Kunst.«

Taritzky Ferenc.

A műcsarnokban.

Rég nem volt, vagy talán még nem is volt a műcsarnoknak oly érdekes kiállítása és rég nem volt oly látogatott, mint a jelenlegi

Ennek okai legnagyobb részben a számos pályázatra beérkezett művet mondják. Kétségtelen, hogy ezek emelik ugyan a kiállítás érdekességét, de ezek nélkül is elég szép volna az eredmény.

Főérdeme e kiállításnak hogy a magyar festők képei úgyszólván elnyomják a külföldi művészekét kik néhány kivétellel nem igen tettek ki magukért. Sőt láttunk ott külföldi festőtől oly képet is, mely alatt önkény elenül kerestük, hogy pld. »Falu végén, 40 pe alatt festette N. N. gyorsfestő.« De hát az idegenek iránt udvariasnak kell lennünk. E kiállításon a magyar művészek legyőzték az idegeneket. Ideje is volt már, mert bizony a műcsarnok kiállításain eddig még az idegenek uralkodtak a helyzet fölött.

E kiállítás még azt is bizonyítja, hogy a magyar festők száma napról-napra tehetséges erővel szaporodik. Látunk itt egy oly nagyobb szabású, jelen ékeny képet oly festőtől, kinek nevét most hallottuk először. Ez Jo an o v i t s Pál kezdő festő, ki azonban oly képet állított ki, mely szép jövőt ígér a fiatal művésznek. A kép tárgya egy meghatározó jelenet a bosnyák felkelésből. A halálosan megsebesített bosnyák harcost társai ve-

szik körül, ősz atyja a fájdalomtól és öregségtől meggörnyedve közeledik feléje és a rozzant épület megrepedezett tetején átszűrődő világosság megvilágítja a drámai jelenetet.

A történelmi és genre-képek festői közt ott látjuk első sorban Benczur Gyula hazánkfiát »Bachansnö« című, már a bécsi kiállítás alkalmával eléggé méltatott nagyobb festményével és egy kedves angyalfőt ábrázoló »Scherzó«-val. Wagner Sándor híres »Mazeppá«-ja, mely a külföldi kritikusok közt valóságos tollharcot idézett elő, szintén itt van. Paczka Ferenc képei, mint mondani szokták: »nagyon szépen vannak festve« és meglátszik rajtuk, hogy komoly tanulmányos után festettek. Színei is hatásosak és képeinek technikája és meztelen alakjainak színei különösen kitűnnek. Innocent Ferenc képei határozott haladásról tesznek bizonyosságot, különösen »Beatrix«-e és női arcképei. Ebnér Lajosra máris lehet mondani, hogy kitűnő festő. Képeinek közvetlen hatása, világos színei, természetessége, melyek különösen »Hazatérő aratók« című nagyobb képén kitűnnek továbbá a művészi technika és kivitel mind oly tényezők, melyek a művésznak az elismerést és képeinek kelandóságát biztosítják. Mannheimer, Makart segéde visszaél a vázlatosság szabadságával. Ha igaz az, hogy a vázlatok tüntetik fel leginkább a festők individualitását, akkor Mannheimernek nem gratulálhatunk. Nagyon is vázlatos vázlata úgy van a vászonra vetve, hogy abból mindent lehet csinálni, amit csak kívánnak, miután még maga a vázlat sem kész. Baditz Ottó »Pellengér« című képe a művész geniálitására vall. Látszik ugyan még, hogy minden önállósága mellett sem tudta mestereit teljesen lerázni a nyakáról s hogy még mindig azok vezetik ecsetjét, de látszik az is, hogy eredetisége mindinkább erősödik. Vágó Pál képei is óriási haladást tüntetnek fel. Színeit jobban válogatja mint azelőtt és a szürke színt, mely festményeit azelőtt jellemezte, leszorította képeiről. Margitay Tihamér »Megtérés« című képét Kurzbauer szökevényei és Munkácsi Miltonja után festette Ugyan az a felfogás, csak más alakokkal és más csoportosításban. A kép azonban a fiatal, törekvő művész egyik leg-sikerültebb művei közé tartozik. Feledy Tivadar, sokoldalú festőművésznünk huszárjai és kisebb genre-képei szintén a jó képek közé tartoznak. Aggházy Gyula »Lacikonyha« című nagy festménye a tárlat legjobb képeihez tartozik. A kitűnő csoportosítás, az egyes alakok kivitele a legkényesebb kritikát is kiállja. Tölgyessy Arthur két hangulatteljes genre-képe — a »Szénagyűjtők« és »Harcvészen« — közül a »Szénagyűjtők« című a jobbik, sőt határozottan jó. Déri Kálmán »Szent Antal kísértése« szintén jó, azaz, hogy »jól van megfestve.«

A tájképek közt határozottan első helyet foglalnak el Spányi Béla képei. Ifj. Markó András »Carrarai márványhegyek« című nagy képének egy tudva csinált hibája van és pedig az, hogy nincs távlata. Ligeti Antal gyönyörű kivitelű »Fiume látképe« szintén kitűnő alkotás. Mesterházi K. »Hazafélé« című alkonyati tájképe a művész jobb művei közé tartozik. Mésszöly Géza mint mindig, úgy most is kitűnő képeket mutat be. Tölgyessy Arthur »Hortobágy«-a nagy figyelemmel készített kép. Ujházy Ferenc, kitűnő esendélet-festőnk egy nagy

gyümölcs-képpel vesz részt a kiállításon mely művészi, precise kivitelben dinnyét szőlőt, almát, díszedényeket stb. ábrázol.

Ezuttal csak hazai művészeink festményeit akartuk futólagosan bemutatni olvasóinknak, hogy feltüntessük a haladást, mely úgy mennyiségre, mint minőségre nézve észlelhető. Talán még lesz alkalmunk a külföldi művészekkel is foglalkozhatni.

Piktor.

Schelle †

A bécsi Erlanger-féle palotában m. hó 16-án egy oly férfi halt meg, kinek elhunya a bécsi zenei körökben általános részvétet gerjesztett.

Schelle C. zeneszerző halt meg, kinek halála, dacára annak hogy különösen az utóbbi idő óta folytonosan betegeskedett, mégis váratlanl jött, 14-én még a Pressebe írt terjedelmes cikket, 13-án még mint szorgalmas és igazságos műtész jelen volt egy hangversenyen.

Schelle Károly Ede egy biesenthali (Berlin mellett) lelkész fia, 1816 majus hó 31-én született. Gyermekkorá óta foglalkozott a zenével és már mint diák a potsdami vártemplomban a király előtt orgonázott. Tanulmányai befejezte után nevelői állást fogadott el és a forradalom alatt, valamely politikai bűn miatt menekülni volt kénytelen. E célból mint nevelő egy orosz hercegi családhoz csatlakozott és avval Déloroszországba utazott. A forradalom lezajlása után felváltva Párisban és Rómában élt, hol zenetörténelmi buvárlatokkal foglalkozott és azoknak eredményét egy műbe foglalva ki is adta.

Erdekes életének azon mozzanata is, hogy Schelle a híres Skobelew gróf nevelésénél közreműködött és évekig őszeköt étésben volt vele. Midőn Skobelew működése oly különös véget ért, Schelle megjegyezte hogy »Ezt én is segítettém nevelni, de egy csöppet sem vagyok büszke reá.«

Mintegy tiz évvel ezelőtt elesett és súlyos sérülést szenvedett, melynek következtében sántított és az egyik karját nem használhatta. Halálának csiráját a legutóbbi bayreuthi előadások alkalmával szerezte, midőn zuhogó esőben, gyalog ment a távirda-hivatalban hogy lapja számára egy táviratot feladjon. A veszélyes torokbaj, melyet itt kapott, mind rosszabbra fordult és követelte áldozatát.

T Á R C A.

Meyerbeer és a „Hugonották.“

Nagyon kevés halandónak van fogalma arról hogy egy zeneszerző mily fáradságos, gyötrő munkát fejezett be akkor mikor valamely szerzeményét világnak ereszté. Természetes n itt csak azon zeneszerzőkről lehet szó, kik oly műveket ereszthetnek világgá, melyekkel halhatatlan-

ságukat alapítják meg. Az igazi művész, ki önfeláldozással csüng művén, egészen más szempontból tekinti munkálkodásának célját. Gondolatait nem elég ha papírra veti, hanem bele kell képzelnie magát a zenesítendő helyzetbe, és átérezni azon különböző zenei gondolatokat, miszerint miként lenne leghatásosabb, miképen hangzanék ez vagy az a tétel, mily hangszerek használata emelné a hatást, hogyan hatna legjobban a fülre és egyesítve a drámai részszel; a többi érzékekre, továbbá milyen az illető énekes hangterjedelme — és számtalan apróság leküzdése után tarthatja csak befejezve művét. Ezért a leggyakorlottabb zeneszerző is kénytelen a már befejezettnek hitt művén még sok, sok toldást, törlést, javítást eszközölni. Vonakodva, reszketve adja ki kezéből kész művét, és ha csakugyan eléri az első összpóbát, akkor ezen idő alatt a szerző valódi tantalusi kínokat szenved, mert csak akkor tapasztalja azon sok sok hiányt, a melyre munkaközben nem is gondolt. Megütözve tapasztalja, hogy pl. ennek vagy annak a résznek egészen másképen kellett volna lenni, avagy másképen hangzani, nem pedig úgy, amint ő azt megírta; több oly részt, melyeknél azt gondolta: »no, ez nagyszerűen fog hangzani és hatást fog kelteni.« — úgyszólván észre sem vesz a közönség, míg más rész, hol a szerző a zenei gondolatokat játszissággal írta le, nagyszerűen jut érvényre és lelkesedésre, tapsra ragadja a közönséget.

Ezen súlyos kötelességnek talán egy zeneszerző sem felelt meg oly lelkiismeretesen, mint maga Meyerbeer Jakab. Az ő teremtő-képessége egyszer jött geniusával a legelkeseredettebb harcba midőn zenei gondolatai épen az ellenkező jellegű csoporthoz sorakoztak. Az ő működése csupa toldás-foldás, folytonos javítgatás volt szerzeményeinél, habár azt már más compositor egy rég bevezetett egész műnek ítélte volna. Ezáltal azután nemcsak önmagát zavarta meg, hanem munkatársainak és barátainak, kik a mű világra jöttét már alig bírták megvárni, is elvette a kedvét. Legtöbbit kellett a szegény Scribenek, a mester rendes szövegírójának, szenvednie.

Legjobban jellemzi Meyerbeert az itt irt igaz történetke.

Legújabb műve »A Hugonották« ott fektűt befejezve íróasztalán. Befejezve? igen, mások szerint; de a mester szerint még nem. Óra hosszat elült a partitúrát tanulmányozva, egyes jeleneteket önmagában eljátszva és nem egyszer rázta boszankodva fejét: »ez nem helyes! ez nem tetszik!« mormolá. — Volt tehát mégis valami az új operájában, ami neki sehogy sem volt inyére. A viláért sem tudta volna magát elhatározni, hogy az előtte fekvő művet ki adja kezéből, ki a nagy világnak. Alaposan akarta átdolgozni. Sok hányás-vetés után végre elhatározta magát valamire. Felkelt, felöltözött, a szövegekötvet hóna alá csapta s oda hagyta szobácskáját kocsiba vetette magát és a Merincourt kastély felé hajtatott, hol Scribe Eugen Franciaország leghíresebb operaszöveg írója épen »Maurice« című regényén dolgozott.

Scribe vendégét a kedvetlenség bizonyos jelével fogadta. Meyerbeer csak azért jött, hogy zavarja! bizonyosan az opera-szövegen kíván változtatni valamit. Ebben bizonyos volt Scribe.

És nem is csalódott. A kölesönös üdvözlés után Meyerbeer fogta fel a beszéd fonalát.

— »A Hugonották« szövege végett jövök önhöz Scribe. Nem maradhat így; kell rajta változtatni!

A költő hosszú arcot vágott e szavak hallatára. Tudta jól, mily kellemes foglalkozás ez a szövegmódosítás.

— Ezen felvonás Scribe, nem végződik elég hatásosan. Ide egy nagy sextettet kell bele illeszteni, és a mester megmutatta a költőnek a szövegekönyv kérdéses helyét.

— Hisz az lehetetlen! Akkor az egészet át kellene alakítanom.

Meyerbeer vállat vont.

— Nagyon sajnálom Scribe, de nem megy másképp; a sextettnek okvetlenül ott kell lennie. Jól megfontoltam a dolgot. Okosabb, ha ön az egész szöveget átdolgozza, mintsem hogy az opera megbuknék.

— Nem bánom; adja hát ide!

Scribe eleget tett Meyerbeer kívánatának, megfelelőleg átalakítá a szöveget és a sextett is a maga helyén volt.

Nem mult el egészen egy év. A mester, hóna alatt a szövegekönyvvel, bekopogtatott Scribehez.

— Tudja miért jövök, Scribe? — mondá — a sextett nem ér semmit. Én magamban többször átfutottam az egész felvonást és arról alaposan meggyőződtem, hogy itt egy egyszerű románc sokkal jobban lenne a helyén.

— Az ördögbe is Meyerbeer! Ne vegye rossz néven, de ön maga sem tudja, hogy mit akar!

Meyerbeer hamisan mosolyogva, mondá:

— Irja csak meg a románcot, Scribe, a többi majd magától jön!

A sextett töröltetett és a románc jött helyébe; Meyerbeer tökéletesen kielégítettnek látszott; hanem ez elégedettség alig tartott félévig, mert alig félév után megint Merincourt kastély felé tartott, hóna alatt a szövegekönyvvel.

— Ne haragudjék, kedves Scribe, hogy megint amiatt a sokat hánytvetett »Hugonották« finaleja miatt jövök önhöz. Még egy kis változást kell tennünk!

— De hisz ez már kétségbeejtő! — kiáltá Scribe — ilyen úton soha sem értünk célt!

— De az, amit mostan kérek, épen nem sok, Scribe: — mondá szeliden Meyerbeer — nemrég, midőn az erdőben sétáltam, egy fürjet hallék füttyülni. Ezen szép dallamba vegyült a csalogány mély, érzelgős hangja, — és ekkor jöttem arra a gondolatra, hogy a románc helyett egy duette lenne jó az ott jobban helyén lenne.

Sóhajtvá egyezett Scribe Meyerbeer kívánságába. Hogy is utasította volna vissza a mester kérelmét, midőn a mester hírével együtt járt az ő hírneve is. Hozzá fogott a munkához, mert tudta, hogy kell. Biztosabban azonban mégsem volt, hogy ez lesz-e az utolsó alakítás. Szerencsére Scribe igen gyorsan dolgozott, és így a duett hamar készen lett.

Közel egy év mult. Meyerbeer kénye kedve szerint javított, hozzátett és törölt egyes részeket operáján. Végre is elhatározta magát, hogy a próbák megkezdődhetnek.

Hatszor, hétszer vették már át az egész operát. Meyerbeer minden

próbánál nyugtalanabb lett. A szünetek alatt mereven maga elé nézve, oly mély gondolkodásba esett, mint az olyan ember, kinek valamely nagy tetről kellene másodpercek alatt határozni. A nyolcadik próbát már alig birta végig várni. Közvetlen ama sokat emlegetett helynél, hirtelen a szintén jelenlevő Scribehez fordult.

— De édes Scribem! — mondá — hogy a pokolban írhatott eme felvonásnak befejezéseül egy duettet. Hisz ez borzasztó, nem ér semmit.

Scribe bámulva tekintett a mesterre. Ilyen furfangos eset sohasem adta elő magát, pedig már jó ideje, hogy szövegíró lett; és így nem is volt csuda, ha Scribe is kikökönt a rendes kerékvágásból és a méltatlankodás hangján mondá a mesternek:

— De hát az istenért, e szép duette a maga eszméje volt és nem az enyém!

— Lehetetlen, Scribe, lehetetlen! — válaszolá a mester habozva.

— Az bizonyos és kétséget sem szenved, Meyerbeer; gondoljon csak vissza a fűrjre meg a csalogányra. Nos? nem akkor fogamzott meg agyában a duette eszméje?

Meyerbeer újra fejét rázta.

— Akkor mind a ketten megbocsájthatlan tévedésben voltunk Scribe; ezen duettetől az egész opera sorsa függ. Ez mindent elronthat.

Scribe vállat vont. Meyerbeer a próbákat bizonytalan időre felfüggesztette és az operát visszavonta. Ismét kezdődött a régi tánc, a finale feletti vita. Így multak napok, hetek és hónapok.

Végre is új eszme támadt Meyerbeer agyában a kérdéses finalera vonatkozólag; fogta a szövegekönyvet és útnak indult Merincourt kastély felé.

Kopogtat.

Most az egyszer azonban kellemetlen hirrel lepi meg a véletlen. — Az uram beteg. — jelenti a kaput nyitó szolga — és sajnálatára senkit sem fogadhat Meyerbeer újra beküldé a szolgát; — hiszen csak egy kis csekélység körül forog a szó; Scribe ur pár perc alatt elvégezhetné. — A szolga bement, de nemsokára az üvegajtónál megjelent maga Scribe, pongyolában és a kis ablakocsán kiszólt a mesternek:

— Meyerbeer, menjen csináltassa meg a kakuknál a felvonás finale-ját. Én beteg vagyok, meg van tiltva nekem egy egész évig tollat a kezembe venni! . . . . .

És ez igaz volt.

Scribe csakugyan beteg volt; orvosa szigorúan megtiltott neki bárminemű munkálkodást. Így kellett szegény Meyerbeernek eredménytelenül haza ballagni.

Hogy követte e Scribe utolsó tanácsát, avagy más irói előkelőséghez fordult-e, arról hallgat a krónika. »A Hugenták« azért mégis megérte első előadását, még pedig oly leirhatlan sikerrel, hogy az elért hatásról maga a mester sem mert volna álmodni. A drámai erő és kifejezés, párosulva a gyönyörű zenészetű s hangszerelési formával: a legmagasabb fokra emelték a szebbnél-szebb dallamokban bővelkedő operát.

Párisi ujdonságok.

I.

Az ellenséges anyák.

(Les mères ennemies.)

A párisi Ambigu-színházban mult héten került színre először Cautelle Mendés új drámája »Les mères ennemies« (az ellenséges anyák). A két ellenséges anya a lengyel és katolikus Boleska Erzsébet, Boleski Endre lengyel grófnak első neje és az orosz és orthodox vallású Ivanovics Zsófia, ugyanannak a Boleski Endrének második neje, a ki tábornokká lett II. Katalin cárnő szolgálatában. A két anya a lengyel és az orosz nemzetet jelképezi, az egymás ellen folytatott élet-halál harcban.

A darab prologja Lithvániában, Boleski gróf kastélyában játszik, Poniatovszky uralkodása alatt, Lengyelország első feldarabolásának előestéjén. A kastélyban nemzeti ünnepet ülnek, melyen jelen van az egész környékbeli nemesség: csak a háziur Boleski Endre hiányzik. Ez gyanút kelt a lengyeleknél, mert tudják, hogy Boleski Varsóba ment a királyi udvarhoz és onnét Szentpétervárra, Katalin cárnőhöz.

Ekkor megérkezik Boleski, a kit hálójába kerített Ivanovics Zsófia, egy orosz kalandornő, ki hajdan eseléd volt II. Katalin cárnő udvarában. Boleski kijelenti nejének, hogy kitért a katolikus hitről, hogy alattvalói hűséget esküdött az orosz cárnőnek és hogy válni akar. Erzsébet nem akar válni, a gyöngye lelkületű Boleski ingadozni kezd. Megjelenik fia, a kis István, és ez döntő befolyással van elhatározására: a házastársak kibékelnek. Az intrikus Rodtkonak, Boleski jószágigazgatójának ez nincs inyére. Értesíti Zsófiát, a ki megjelenik a kastélyban. Láttára fölébred Boleski szenvedélye és azzal a fenyegetéssel, hogy magával viszi fiát Oroszországba, arra kényszeríti Erzsébetet, hogy a válásba beleegyezzen.

Boleski azután nőül veszi Zsófiát, a kitől szünetik egy fia, Iván. A két mostoha testvér két ellenséges táborban küzd, hozzájárul még, hogy mind a ketten ugyanazt a nőt szeretik: a szép Helyonát, a lengyel sztároszta leányát. Az orosz Iván megöli testvérét, a lengyel Istvánt, de őt is leteríti egy lengyel golyó. A Boleskiak nemzetisége kihal és az ellenséges anyák Boleskival együtt életüket vesztik egy katasztrófa alkalmával: ugyanis reájuk szakad egy jégpalota, maga alá temetve mindhármukat.

A darab telve van nagyhatású jelenetekkel. Ilyen az, a midőn a lengyeleket rakásra lövik az oroszok. A lengyelek csoportjában magasra tartja a feszületet egy szerzetes, míg egy golyó őt is le nem teríti. Ekkor a rabbinus emeli föl a feszületet e szavakkal: »Fölemelem Lengyelország lobogóját!«

Nagyszerű az a jelenet is, midőn a két anya küzd egymással, István életéért, a ki orosz fogságba esett. Zsófia ajánlkozik, hogy megmenti őt, ha lemond arájáról Iván javára. Erzsébet visszautasítja ezt a ajánlatot. Inkább feláldozza egyetlen fiát, mint az ártatlan szüzet.

A dráma óriási sikert aratott.

II.

Utazás a mindenségén át.

— Verne és Ennery új látványossága —

Ez a darab a Porte-Saint-Martin színházban került színre. A darab három nagy részből és huszonöt képből áll; és pedig a szárazföldi, tengeri és égi utazásból. Nem új mű, hanem össze van szerkesztve az »Utazás a föld középpontja felé«, »Utazás a holdba«, »Húszezr mértföld a tenger alatt« és »Ox doktor« című Verne-féle látványosságokból. A francia cím: »Utazás a lehetetlenségen át«, inkább vonzó, mint helyes. Az utazás kezdődik a földön, s végződik a levegőben.

Hatteras kapitány, ki nevét az északi sark fölfedezésével tette híressé, örülten halt meg, egy fiút, Hatteras Georgeot hagyva, ki előtt eltitkolják születésének titkát. Szükségtelen gondoskodás ez, mert Georges, ki egy dániai magányos kastélyban lakik nagyanyjával, Traventhalnéval és menyasszonyával, Évával, a jámbor nők minden gondossága dacára sem kerülheti ki öröklött végzetét. Elméjét rendkívüli dolgok és vágyak gyöttrik. Az öreg anya, kit unokájának sorsa rettenetesen aggaszt, egy híres orvoshoz, Ox-hoz fordul segítségért, a ki egy Faust-féle tudós, szerelmes Évába s el akarja választani tőle Georges-ot. Gonosz terve által örültté akarja tenni a fiatal embert, sőt halálba kergetni.

Feléleszti emlékében atyja nevét, oly italt ad neki, mely képessé fogja tenni, hogy bántatlanul utazhassék vizen, szárazon, levegőben. Georges elhagyja magát tántoritani, jóllehet figyelmezteti a cselszövényre Volsius mester, az alborgi orgonás, a ki az őrző angyal szerepét játsza a darabban. Éva kétségbeesve követi kedvesét minden veszélyben, hozzá csatlakoznak még egy Tartelet nevű vén táncmester és Axel Waldemár dán kalandor.

Az első felvonásban megjelennek a föld belsejében élő teremtmények, az emberi nem elfajzott ivadékai hamútól szürke hajjal, sápadt arczattal. Ez a jelenet a homályba borított színpadon nagy hatást tett.

A második felvonásban, miután Oxnak nem sikerült rábeszélésével otthon marasztalni Évát, földeríti Georges előtt az oceánból a régi Atlanti országot népeivel, az atlantok megválasztják Hatteras Georgesot királyuknak s nőül adják hozzá Selenát, az atlanti faj utolsó sarját. Georgesot elvakítja büszkesége s megfeledkezik Éváról. De Éva Volsius segítségével átöltözik Nemo kapitánynak s megjelenik a tenger alatt a Nautiluson, mire a varázslat megszűnik s az atlantok elmerülnek a hullámokba.

A harmadik felvonásban a személyek egy nagy ágyúból kilóvetv, egy Altor névre keresztelt csillagba jutnak. Ox orvos kinek gonosz szándéka megtörik Éva állhatatosságán, kegyelemért esd, tudománya megalkodzik egy nő előtt. Visszaviszi a győzőket a Traventhal-kastélyba, a hol visszaadja Georgesnak eszét, ki leborul Éva előtt, míg az orgona hangja egy nagy székesegyházat varázsol elénk, hol a hit és szeretet himnusza zeng.

A darabnak tehát meg van érdekessége.

A valódi dráma a tudományos regény és a fantasztikus mesék sajátos vegyülete. Személyei természetesen mind ismerőseink. Ott egy Faust mintájára alkotott alchimista, a ki a tudomány minden gyümölcsét meg-

izelte. a ki csak az emberi elme mindenhatóságában hisz és megveti istent. Volsius mester a föld középpontja felé utazó Lindenbrock tanárral meg a Nautilus kapitányával, Nemoval azonos. A második felvonásban, mely a tenger alatti utazást foglalja magában, több kép van, mely nem történik a tenger fenekén s nem is birt nagy érdekléssel a közönségre, mivel több képével találkozott már az ezeregy éjszakában. A legérdekesebb és legnagyobb tetszést nyerte az első és a harmadik felvonás. A harmadik felvonás nagy hatást tett szép képeivel és tündéri balletjeivel. Az altori ifjú házások, a csónakosok, halászok, virágárosok táncai mind a leleményes alakzatokkal, mind szép kiállításukkal lelkes fogadtatásra találtak. A darab előadása egyike a legnehezebb feladatoknak, mert majdnem minden szereplőnek többször alakváltoztatással kell élnie. Kiválóak voltak Taillade, Dailly, Joumard, Volny, Alexandre és egy fiatal színésznövendék, Malvau kisasszony.

Az egyes képek közül leginkább keltettek bámulatot Hatteras leszállása a fokozatosan eltűnő sziklával, a föld belsejében levő képzeletbeli alakokkal. A szalamandrák tánca rendkívül tetszett. A másodikban nagyszerű kép a sík tenger, melynek hullámain a Nautilus hasítja; a tenger mélye; a harmadik felvonásban az Altor csillag fővárosának piaca, hol a nagy hatást tett táncegyveleg fordul elő.

Zeneujdonságok reggélyei.

Társulatunk igazgatósága elhatározta, hogy a téli ivad alatt minden vasárnap délelőtt 11 órakor a társulat zongoratermében reggélyeket rendez, melyeken fővárosi művészek és műkedvelők szíves közreműködése mellett azon műveket fogja bemutatni, melyek kiadás és megbírálás céljából a társulathoz érkeznek. Ez által a hazai zeneszerzőknek alkalom nyílik, legújabb műveiket a közönség és a bírálókat elé bocsáthatni. Ezen kívül a világ zeneirodalom jelesebb ujdonságai is be fognak mutatni.

Az első ilyenmű reggély f. évi dec. 3-án tartatik következő műsorral:

1. »Változatok« a »Szózat« témája felett, vonós négyesre szerző Huber Károly; előadják Huber Károly, Gobbai Alajos, Pischinger Alajos és Szuk Lipót nemz. zenedei tanár urak. 2. »Este van már« románc magyar irányban, Aggházy Károly; énekli Szendrői úr, a nemz. színház tagja (Megjelent a társulat kiadásában.) 3. »Keringők« zongorára négy kézre Végh János; előadják Aggházy Károly tanár és Rausch Károly urak. (Legközelebb sajtó alá kerül.) 4. »Népdalok«. Serly Lajos; énekli Szendrői úr. (Megjelentek a társulat kiadásában.) 5. a) »Hangverseny-Etude«, Székely. (Legközelebb sajtó alá kerül.) b) »Impromptu«, Gáál Ferenc (Megjelent a társulat kiadásában.) Előadja Székely Irén k. a., a nemz. zenede zongora kiművelési osztályának növendéke. — Az új szerkezetű hangverseny-zongora »Ehrbar« bécsi zongoragyáros készítménye.

Dalárdaelnök-főispán-miniszter.

A lugosi dal- és zeneegylet kebeléből már két egyén lépett ki a nyilvános élet terére, hogy szolgálja a hazát mint főispán, illetőleg miniszter.

Az egylet, mely keletkezése óta mind a társadalmi, mind pedig a zeneészeti téren zászlóját mindig magasan lobogtatá, mindenkor kitüntetés háromlott azokra, kik működésében részt vettek; de különösen azokra, kik mint elnökök az intézet élén állottak és azt bölcseséggel vezették.

Igy történt, hogy a 60-as években a boldogult honvédelmi miniszter Keresztesi S z e n d e Béla visszavonultságában felkerestetvén, felszólított az egyleti elnökséget elvállalni, melyet, mint minden szép és nemesnek pártolója, szívesen el is fogadott és 1862—1865-ig nagy buzgalommal az egylet ügyeit vezette. De midőn tk. Krassó megye közönsége által alispánnak megválasztatván, hol hazafias érzelmei csakhamar az aradi főispáni méltóságba emelték és felséges királyunk végre a honvédelmi miniszteri tárcával bizta meg, és ezen magas állásában a királynak, a hazának és a nemzetnek mindenkor hű fia volt.

Jelenlegi Krassó-Szörény megyének főispánja Viszaki P a t y á n s z k y Elek szintén v szszavonultan élt jószágán mindaddig, míg az egylet őtet az az elnökséggel megtisztelvén, a nyilvános életnek ismét visszaadá. — Az egylet élén 1877—1881-ig állott és ha bokros érdemei nem is sorolhatók fel mind mindazonáltal egyet el nem hallgathatunk, és ez az egylet fennállásának negyedszázados ünnepélye.

Mélt. P a y á n s z k y Elek főispánná lett kineveztetését egész Krassó-Szörény megye örömmel fogadta és sietett is annak mihamarább kifejezést adni; de leirhatlan leikesedés uralkodott a lugosi dal- és zeneegylet tagjai közt, látván az ő nemrég visszalépett egyleti elnökét az oly régen árván hagyott főispáni székre királyunk kegyelme által kinevezve.

Patyánszky Elek ő mélt. főispáni székébe október 30-án történt ünnepélyes beigtatása alkalmával a dal- és zeneegylet is hódoló tiszteletének akarván kifejezést adni, m hó 29-én minden tekintetben sikerült dalestélyt rendez tt. következő n üsorozattal:

Erkel F.: Hymnus«. Férfikar

W u s c h i n g K.: »Őszi dal« (új). Vegyes kar.

A e s t e n M.: »Felszólítás a táncra«. Vegyes kar.

W u s c h i n g K.: »Vallomás«. Dal, énekelte Blumenfeld úr.

R u b i n s t e i n A.: »A-ra«. Dal, énekelte Blumenfeld úr.

R i e g e r G y ö r g y: »Ki a gonddal«. Férfikar.

D e b o i s F.: »Vadrózsa és első szerelem«. Férfikar.

V e r d i G.: »Ernani« című dalművéből a III. felvonás fináléja.

Wusching Konrád.

Közgyűlés.

A társulat részvényesei figyelmeztetnek, hogy az idei rendes évi közgyűlés f. évi dec. 17-én, vasárnap délutáni 3 órakor fog megtar-

tatni a társulat zongoratermében (váci utca 3. I. emelet) a f. évi dec. 1-én tartott igazgatósági határozat szerint.

Ezen közgyűlés tárgyai:

1. A mérleg helybenhagyása, a jutalék és osztalék feletti határozat hozatal.

2. Az igazgatóság felmentése és kiegészítése.

3. A felügyelő bizottság megválasztása.

4. A részvénytőke felemelése iránti határozat hozatal.

Értesítettnek továbbá a részvényesek, hogy a kész mérleg a társulat zeneműkereskedésében (váci-utca 3.) f. évi dec. 4-től fogva megtekinthető.

A z i g a z g a t ó s á g.

H a z a i h í r e k.

* **A nemzeti színházról.** Massenet „Heródiás“-ából mult héten tartották meg az első zenekari próbát. Ebben az operában a szinpadai zenekar is fog működni, melynek tagjai számára külön hangszereket készíttetnek, miután a darabhoz oly különös alakú, görög kürtök és harangjátékok szükségeltetnek, melyek nálunk még eddig nem voltak alkalmazásban.

* **„A kertészleány“** operettből, melynek első előadása december 15-ére van kitűzve, megkezdődtek a próbák.

* **Brindis de Salas**, a rövid idő alatt oly nagy hírre vergődött néger hegedűművész. ki jelenleg Németországban hangversenyez nagy sikerrel, jövő év március havában Budapestre jön és itt egyik vagy másik színházban három estén át fog hangversenyezni.

* **Hajós Zsigmond** szombaton kezdette meg vendégszereplését a nemzeti szinpadon, a „Zsidó nő“ Eleázár szerepében.

* **Várady Antal**, a szinitanoda tanára sértve érzi magát a mellőzés által melyben a nemzeti színház igazgatósága az ő darabjait, más, divatban levő drámáiról rovására részesíti. Ennek következtében kife-

lentette, hogy jövőre esakis a népszínház számára fog dolgozni, s ez irányban a napokban már meg is tette az első lépést, a mennyiben „A rongyháziak“ címe alatt 3 felvonásos, népies irányú víg színművet nyújtott be a népszínház igazgatóságához.

* **A debreceni színház** búzgó igazgatója, K r e c s á n y i Ignác, felbátorítva a szép siker által, melyei a Szigligeti-cyk-lussal aratott, a „Debr“ híre szerint, most Shakespeare műveiből szándékozik előadási sorozatot rendezni

* **A miniszter elismerése.** Aradon 1836. óta fennáll D a n g l Antal hírneves orgonaműterme, melyből azóta kétszáznál több orgona került ki és szoliditásukat legjobban dicséri az, hogy mai napig úgyszólván minden javítás nélkül kitünő állapotban vannak. Legutóbb e műteremben az orsz. zeneakadémia koncert-orgonája készült és a jőnevű magyar cég ezen alkalomból Trefort Ágost közoktatásügyi minisztertől a következő elismerő sorokat vette: „Az országos zeneakadémia számára oktatási célokra Önnél megrendelt, az intézet nagytermében felállított hangverseny-orgona átvételét megelőzőleg, folyó évi november hó 16-án tartott vizsgálat és műbirálat alkal-

mával közreműködött szakértők nyilatkozatai szerint, a kérdéses orgonamű úgy külsőleg, mint belsejében kifogástalannak és a kitűzött célra megfelelőnek ismertetvén el, indítatva érzem magamat ezen művének minél tökéletesebb előállítására irányzott sikerteljes fáradozásáért megelégedésemet s teljes elismerésemet nyilvánítani. Budapest. 1882. évi november hó 9-ikén Trefort.

* **Bényei István színtársulata** december 8-án kezdi meg Marosvásárhelytől előadásait. A társulat több új taggal szaporodott, a kik közül megemlítjük Véesei Mariska és Tóth Berta népszínmű- és operette-énekesnőket, a férfiak között Láng József, Szilágyi Béla, Szép József, Csikász László, Völgyi és Egri neveket. Brassóban a társulat kitűnő eredményeket ért el s az ottani egyik lap szerint még nem emlékeznek arra, hogy ott magyar színtársulat nagyobb pártfogásnak örvendett volna. Az előadásokat nemcsak magyarok, de nemzetiségi tekintet nélkül románok és szászok is látogatták.

* **Királyunk és a magyar művészet.** A felség látogatása a műcsarnokban különös jelentőséget nyer azon nagy horderejű tény által, hogy ő felsége több képet, melyek tetszését különösen megnyerték, megvásárolt; e festmények, melyek mind magyar festőktől valók s tárgyuk is öbnyire magyar nemzeti jelleggel bír a következők: „Estszürkület“ Spányi Bélától, „Búcsu“ Baditz Ottótól, „Lacikonyha“ Agg-

házy Gyulától, „Hazatérő aratók“ Ebner Lajostól, „A menekültek“ Vágó Páltól és „Carrarai márványhegyek“ Markó Andrástól. A fényes példa követőkre talál s örvendetes jelenségnek mondható, hogy a műcsarnok most a déli órákban a főrangú világnak rendes találkozási helyül szolgál, annak több műbarát tagja újabban is több képet vásárolt, így Kegyes Józsefnek, a falusi naturalista művésznek „Tolnai paraszt“-ját Andrássy Aladár gróf vette meg, Kéméni Jenőnek „Tivornya“ című festményét pedig gróf Károlyi Tibor, Calvi Pietro milanói szobrásznak félig márvány, félig bronz: „Velencei mór“ című mellszobrát báró Lipthay Béla szerezte meg, Baditz Ottónak „Pellenger“ című vázlatát Lederer Sándor váltotta magához. A közönség tömegesen látogatja a kiállítási termeket, a képes tárgymutatóból három nap alatt közel száz példány kelt el.

* **Aquarell-kiállítás** Egy nemrég Párisban járt magyar festő megismerkedett ott Chiencé Bertrand, ismert műgyűjtővel, aki megmutatta neki a mintegy 60 darabból álló aquarell-festmény gyűjteményét. Midőn hazánkfiá felemlítette, hogy mennyire örülnének a magyar festők, ha ily érdekes gyűjteményt együtt láthatnának, Chiencé kijelentette, hogy kész azokat egy kiállításra Magyarországra küldeni. Hazánkfiá most a karácsonyi kiállítás előtt levél útján figyelmeztette a műgyűjtőt ígéretére, mire az a művészszel tudatta, hogy küld oly 32 képet, melyeket jelenleg élő művészek festettek.

V i d é k.

Zombor, nov. 25. Az új színház megnyitása. Végre nálunk is felépült a Muzsák szentelt hajléka s itt is zengheti Thalia: van tanyánk és lakhelyünk! Tegnap nyitották meg Voyta Adolf pápai műépítész terve szerint felépült díszes színházunkat; 45.000 forintba került. Magyar és szerb polgárok testvérileg kezét fogták

ennek felépítésére s fáradságukat siker is koronázta. Büszkén áll most városunk közepén, hirdelve az irodalom, művészet s közélet nemes hivatásának diadalát. A nézőtér — mely bármikor táncteremmé alakítható át — gáz által világíttatik meg s mintegy 600—700 nézőnek kényelmes helyet adhat. Már hetek óta óriási volt az

érdeklődés, 3 díszelőadás hirdettetett, melyekre a jegyek már jó eleve elkelték. Tegnap tartatott az első előadás. Szigeti József „Rang és mód“ című, hatásos jelenetekben bővelkedő új színművét adta elő S á g h i Zsigmond és D o b ó Sándor igazgatók színtársulata. Az előadást a színtársulat összes tagjai által elénekelt „Hymnus“ s az ezt követő gyönyörű prolog előzte meg, melynek szövegét nagyrabecsült s ismert költőnk D ö m ö t ö r Pál írta meg, felhíva a magyar és szerb közönséget a színház pártolására s a közös anya, a ma-

gyar haza szeretetére. Leirhatlan, hogy mily tapsviharban tört ki dr. M a r g a l i e s Ede által mély ihlettel szavalt költeményre, a színház minden zeg-zugát megtöltő díszes s könnyekig meghatott közönség. Ujra meg újra megújuló tapsvihár közt hívta a szerzőt, ki túlszerénységből vonakodott a színpadon megjelenni. A darab sikerült előadása csak fokozta az est sikerét, a szereplők minden egyes tagja kivétel nélkül megfelelt feladatának s biztosítá a közönséget, hogy a hozzájuk kötött kívánalmaknak képesek lesznek megfelelni.

Külföldi hírek.

‡ **Brahms a mi zeneakadémiánkról.** Mannheimer Gyula, az orsz. zeneakadémia végzett tehetséges növendéke Bécsbe utazott, hogy ott tanulmányait folytathassa. Mint értesülünk, az alig 16 éves fiatal ember az ottani zenekörökben igen szívélyes fogadtatásban részesült. Névszerint B r a h m s János és G o l d m a r e k valának azok, kik néhány művét — köztük egy symphoniát, vonós négyest, egy nagy nyitányt — áttekintve, róluk a legkedvezőbben nyilatkoztak. Sőt Brahms rögtön tanítványai sorába fogadta, további törekvésre buzdítva őt, és azon reményének adva kifejezést, hogy díszére fog válni szép hazájának. Beszélgetés közben Brahms igen hízegően nyilatkozott az orsz. zeneakadémia tanmódjáról és annak tanárjairól, különösen N i k o l i t s Sándorról. E tekintetben — mondja Brahms — akadémiánk túltesz a bécsi konzervatoriumon. „És van is látszatja — folytatja a mester — mert emlékezetem óta a bécsi konzervatorium nem volt képes ily gyakorlati munkát, mint kegyedé, felmutatni és ez oka annak, hogy oly kevés jó zenész kerül ki az intézetből“, — Brahms különben nagy tisztelője és barátja a mi nemzetünknek.

‡ **Petykó Imre** fiatal hegedűművész hazánkia, kiről nemrég említettük, hogy

H u b a y Jenő brüsszeli kir. zeneakadémiai tanár hazánkia ajánlatára az ottani zeneakadémia legfelsőbb kiművelési osztályába felvétellett, szép álláshoz jutott, amelyben az „Alcazar Royal“-színház első hegedűsének szerződttetett.

‡ **Verdi Bécsben.** Mint már említettük, a bécsi operaház igazgatósága meghívta Verdit, hogy „Simone Boccanegra“ operáját maga dirigálja. Ha Verdi elfogadja a meghívást, az operaház Verdi-het rendez a következő játékronden levő operákból: Ernani, Rigoletto, Troubadour, Traviata, Álarcos bál, Aida, végül Simone Boccanegra. Ez esetre talán meg lehetne nyerni a mestert, hogy hozzánk is ellátogasson, kivált mikor oly kitűnő Aidánk és Leonoránk lesz, mint W i l t n é.

‡ **Uj ballet** került 4-én színre a bécsi operaházban. Címe: „Carlo il giustatore.“ A „Tribut de Zamora“ első előadása ugyanott, január 20-ára van tervezve.

‡ **Párisban** már régebben foglalkoznak egy népszerű operaszínház tervével. A terv most már a megvalósítás stádiumába lépett. A városi tanács fél millió frankot szavazott meg e célra és már a színház igazgatóját is kijelölte R i t t személyében. A színház a „Place de la République“-en fog épülni és megnyitását jövő évi október 1-re tervezik.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

A társulat hirdetései.

NEMECSKE JÓZSEF

BÉCS.

≡ **Mignon** ≡ zongorák. Tartós kitűnő hangszerek
Különösen ajánlatosak iskolák számára.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros

BÉCS.

Kitűnő zongorák.

Kitűnő zongorák.

J. HEITZMANN és FIA

cs. kir. udvari zongoragyáros

Bécsben.

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntetések.

MARTIN WESSZELY

zongoragyáros

— **B É C S** —

különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv“
zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang.
Bár milyen kicsi szobában is elfér: Az egész zongora
1½ méter. Különféle érmek.

HOYER

vonó-hangszer készítő

Égerben, (Csehország).

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlhatók.

! Zene ujdonságok !

1. »Sárosi nóta« (csárdás), könnyű tetszetős zongoradarab	1 frt — kr.
2. »Magyar rögtönzet« Gaal Ferenc, magyar irányú szalondarab, különösen a jobb zenét művelőknek	— » 75 »
3. »Gyermekélet« tiz fokozatos és jellemző zongoradarab Somogyi Mórtól	1 » — »
4. »Paula rezgő« csinos tánccdarab, szerző Grechenek Béla	— » 60 »
5. »Nefelejts« lengyelke, szerző Kiss Béla	— » 60 »
6. »Gyöngyvirág« keringő, szerző Somogyi Mór	1 » — »
7. »Nana-keringő«, szerző Bánfi Sándor	1 » 20 »

!! Dalegyletek figyelmébe !!

Következő új férfi négyesek jelentek meg, s kaphatók a társulat nemzeti zeneműkereskedésében

Erkel Ferenc, Takarodó	Ara 1 frt — kr.
Huber Károly, Húzzad cigány	» 1 » — »
» » 1. sz. Nem nézek én, minek néznék	} » 1 » — »
» » 2. sz. Esik eső, csókeső esik	
» » Harmonia induló	» — » 60 »
» » Vartyogi dalnokverseny	» 15 » — »
» » Nász dal	» 1 » — »
» » Hullámszik a tiszta buza	} » 1 » — »
» » Zöld leveles fehérvirágos akácfa	
Serly Lajos, Éji zene	» — » 60 »
Sigmund Akos, Szerenád	» 1 » — »

45. 46. sz.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETI SZEMLEJE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ERNEY JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ÉS TÁRSA

1882.

☛ Egyes szám ára 15 kr. ☛

ÉMLÉK-NAPTÁR.

December 4-én.

1781. szül. Töpfer János G., orgonaművész Weimar mellett. † 1870.

December 5-én.

1791. halt meg Mozart F. A., Bécsben.

December 6-án.

1794. szül. Lablache Lajos, híres operaénekes Nápolyban.

December 7-én.

1819 szül. Eckert Károly, zeneszerző Potsdamban. † 1879.

December 8-án.

1791. szül. Lindpaintner Péter, zeneszerző és karnagy Koblenzben. † 1856.

December 9-én.

1802. szül. Redern Vilmos, zeneszerző Berlinben.

December 10-én.

1823. szül. Kuhe Vilmos, zongoraművész és zeneszerző Prágában.

1824. szül. Kirchner Tódor, zeneszerző Neukirchenben.

December 11-én.

1803. szül. Berlioz Hektor, zeneszerző Côte Saint-Andréban. † 1869.

December 12-én.

1864. halt meg Andor Alajos, híres tenorista Wartenbergben.

December 13-án.

1834. szül. Klauss-Szarvady, zongoraművész Prágában.

December 14-én.

1861. halt meg Marschner Henrik, zeneszerző Hannoverban. Szül. 1796.

December 15-én.

1775. szül. Boildieu A. Ferenc, zeneszerző Rouenban. † 1834.

December 16-án.

1770. szül. Beethoven Lajos, Bonnban.

December 17-én.

1815. szül. Roger Gusztáv, híres tenorista Páris mellett. † 1879.

Ey.

A 45.—46. szám tartalma :

Felekiné-Munkácsy Flóra.
Zenészeti mizériák a vidéken.
A műcsarnokban.
Schelle †.

Tárca :

- A. Meyerbeer és a „Hugonották.”
- B. Párisi ujdonságok :
  - I. „Az ellenséges anyák.”
  - II. „Utazás a mindenségen át.”

Zeneujdonságok reggélyei
Dalárdaelnök-főispán-miniszter.
Közgyűlés.
Hazai hírek.
Külföldi hírek.
Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrozést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrozésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában:

A

MARCSA ÉS MARISKA

népszínművének összes eredeti dalai.

Zenéjét szerző:

S e r l y L a j o s.

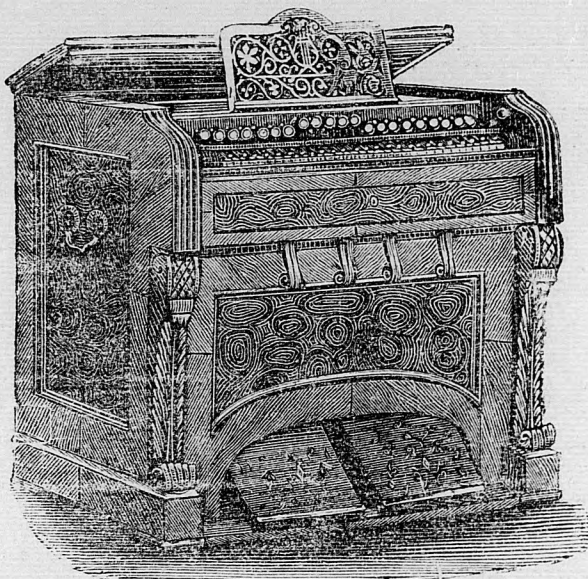
1. »Víg vagyok én . . .«	5. »Szébb a virág . . .«
2. »Nem adok én . . .«	6. »Fülemile dal.«
3. »Hallod-e te kis hamis . . .«	7. »Trilla dala.«
4. »Feleség, feleség . . .«	8. Paraszt induló.

Ára 1 frt 50 kr.

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánltatnak :

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Tietz Péter utóda
 Kotykiewicz Teofil
 gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval Templomok és iskolák számára 100 forinttól fölfelé.

Több évi jótállás!

➤ *Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.*

! Ehrbar!

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók :

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetkezet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett **Mignon zongorák.**

— A nagy arany éremmel kitüntetve. —

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák :

Rövid szalon, diófából

„ „ fekete.

Árjegyzék küldetik díj nélkül.